

• *e-BOOK* •

SZEKSZÁRDI SZOCIÁLIS MŰHELYTANULMÁNYOK

3.

A KOMPLEX REHABILITÁCIÓ

*Farkasné Jakab Eszter - Horváth Péter - Mészáros Andrea
Nagy Janka Teodóra - Petróczi Ferenc - Sima Ferenc - Szellő János*

PTE IGYK
SZOCIÁLIS MUNKA ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
Szekszárd
2012

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

SZEKSZÁRDI SZOCIÁLIS MŰHELYTANULMÁNYOK

3.

A KOMPLEX REHABILITÁCIÓ

Szerkesztette :

Nagy Janka Teodóra-Farkasné Jakab Eszter

PTE IGYK
SZOCIÁLIS MUNKA ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
SZEKSZÁRD
2012

PTE IGYK
PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ILLYÉS GYULA KAR

Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva.
A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható,
elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel,
azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető,
kizárólag a szerzők, a fordítók és a szerkesztők engedélyével.

Sorozatszerkesztő:
Nagy Janka Teodóra

Szerzők:
Farkasné Jakab Eszter, Horváth Péter, Mészáros Andrea,
Nagy Janka Teodóra, Petróczy Ferenc, Sima Ferenc, Szellő János

Lektorálta:
Gere Ilona, Szellő János

Technikai szerkesztő:
Sárközi Gabriella

Fedélterv: Sárközi Gabriella

ISSN 2063-1448
ISBN 978-963-7305-47-4

© – Szerzők 2012
© – Szerkesztők 2012

A kiadvány a TÁMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0013 sz. "TÉRSÉG-KÖZÖSSÉG-MINŐSÉG"
Szociális képzések fejlesztése, szakemberek képzése, továbbképzése és készségfejlesztése,
valamint a helyi fejlesztési kapacitások megerősítése Szekszárdon" pályázat keretében készült,
oktatási céllal,
kereskedelmi forgalomba nem hozható.

Kiadja: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar
Felelős kiadó: Dr. Horváth Béla dékán

Nyomda: Szent László TISZK Nyomdája
Vezető: Vida Lajos

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	8
1. A komplex rehabilitáció alapjai.....	11
1.1. A komplex rehabilitáció társadalompolitikai indokoltsága.....	11
1.2. A fogyatékoság – a célcsoport megjelölésére használt fogalom.....	19
1.3. A fogyatékoság értelmezése az FNO alapján.....	21
1.4. A komplex rehabilitáció konkrét célcsoportja.....	28
1.5. A munkaképesség megváltozása.....	30
1.6. A rehabilitáció fogalma.....	34
1.7. A komplex rehabilitáció fogalma, célja és alapelvei.....	36
2. Az esélyegyenlőség hazai szabályozási rendszere	39
2.1. Emberi jogok, egyenlőség, jogegyenlőség, esélyegyenlőség.....	39
2.2. Az esélyegyenlőség szabályozásának forrásai.....	42
2.3. Az esélyegyenlőségi jog hazai forrásai.....	45
3. A komplex rehabilitáció folyamata.....	54
3.1. Az ügyfél útja a komplex rehabilitációs folyamatban.....	54
3.2. A komplex rehabilitáció intézményei.....	57
4. A komplex rehabilitáció területei.....	66
4.1. Az orvosi/egészségi rehabilitáció.....	66
4.2. A mentálhigiénés/pszichiátriai rehabilitáció.....	70
4.3. A szociális rehabilitáció.....	73
4.4. A képzési, pedagógiai rehabilitáció.....	85
4.5. A foglalkozási rehabilitáció.....	97
5. A foglalkoztatás szinterei.....	110
5.1. A munkáltatók érdekeltségi rendszere.....	110
5.2. A Munkaerőpiaci Alap legfontosabb támogatásai.....	110
5.3. Akkreditált munkáltatók.....	113
5.4. Megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatá- sához nyújtható költségvetési támogatások.....	113
5.5. Sajátos foglalkoztatási formák.....	114
6. A komplex rehabilitáció, mint professzió.....	118
7. Irodalom.....	121
8. Tájékozódást segítő információk a komplex rehabilitáció területéről a világhálón – honlapok.....	130

Előszó

A komplex rehabilitáció régi és új gondolatisága az elmúlt tíz évben mind meghatározottabbá vált – nem utolsósorban Magyarország az Európai Unióhoz 2004-ben történt csatlakozásával összefüggésben. A nemzetközi és hazai társadalmi gyakorlat-, illetve szemléletváltás generálta igényekre kívántak egyfajta választ megfogalmazni a TÁMOP 5.4.4.C. szociális képzésfejlesztési pályázat keretei között a PTE IGYK Szociális Munka és Szociálpolitikai Intézetének szakemberei.

A szociális munka alapszak keretein belüli specializációt biztosító komplex modulok között kidolgozták a „Komplex rehabilitáció” komplex modult, amely az orvosi, foglalkozási, mentális, pedagógiai és szociális rehabilitációs ismeretek szintetizálását, valamint ezek interprofesszionális alapokra történő helyezését tűzte ki célként. A szociális munka alapszakba illeszkedő modul kívánja felkészíteni a hallgatókat a gyakorlatorientált, kiscsoportos, problémacentrikus képzés keretében a kistérségi szinten megjelenő kihívásokra.

A képzési program megvalósulását is vállalva digitális tananyag készült, amelyet most nyomtatott formában vehet kezébe a terület iránt érdeklődő leendő és a már gyakorlattal, tapasztalattal bíró szociális szakember egyaránt.

A holisztikus szemlélet szerint a megváltozott munkaképességű ember egész személyével (személyiségével) kell foglalkozni. Beleértve egészségi és szellemi állapotát, képességeit, készségeit. Fel kell tárni a problémák okait, és az okokat kell kezelni, megszüntetni.

Az elérhető eredmények főáramba helyezésének igénye és szándéka mindinkább fókuszba helyezte a komplex rehabilitációt, ez pedig a gyakorlatban elkerülhetetlenné tette a rehabilitációs ismeretek komplex alapokra helyezését, az integrált szolgáltatásokra épülő bővítését, az orvosi, foglalkozási, mentális/pszichológiai, képzési és szociális rehabilitációs ismeretek új típusú integrációját.

A képzők célként fogalmazták meg, hogy a modul hallgatói képessé váljanak az új igényeknek, a szükségleteknek, a komplex rehabilitáció szakmai feladatainak megfelelő, hatékony munkára.

A TÁMOP 5.4.4.C. pályázat keretei között végzett közel másfél éves képzési program- és tananyagfejlesztő műhelymunka eredménye a komplex modul hallgatói számára készült, digitális és nyomtatott formában is hozzáférhető jegyzet. A pályázat során végzett tananyagfejlesztés nem előzmények nélküli. A jegyzet szerzőinek a témához kapcsoló tanulmánykötete éppen a Szekszárdi Szociális MűhelyTanulmányok 1. kötetében jelent meg „A rehabilitáció komplex szemlélete” címmel (Szekszárd, PTE IGYK, 2011). A szakmai munkát kiegészítő képzési tapasztalatok és a hallgatói visszajelzések, valamint az elmúlt időszakban zajló, a komplex rehabilitáció területét újrarajzoló gazdasági, társadalmi, ezen

belül szakpolitikai, jogi és a rehabilitáció egyes területeihez kötődő változások szükségessé tették a tanulmányok szakmai formálását a kutatási eredmények képzési hasznosítása érdekében. A tanulmánykötet módszertani továbbgondolását, jegyzetként történő átdolgozását, a pályázati ütemezés meghatározta lehetőségekhez mért aktualizálását – a kézirat lezárásáig (2011. június 30.).

A jegyzet szerzői szakemberekként és képzőkként is bíznak abban, hogy munkájukkal hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a „Komplex rehabilitáció” komplex modul hallgatói a rehabilitáció elkötelezett szakembereivé válhassanak.

Szekszárd, 2012. január 1.

A Szerkesztők